Metataidot digiajan ydinosaamista

5.10.2017

Yleisälykästä tekoälyä ei vielä ole, mutta tietokoneet pystyvät jo nyt kilpailemaan ihmistyön kanssa lähestulkoon kaikissa ennakoitavuuteen perustuvissa työtehtävissä. Muuttuva työelämä vaatii siis uudenlaisia osaajia – mutta minkälaisia? Työn nopea muutos tekee ennakoivasta suunnittelusta vaikeaa. Korkeakoulut joutuvat opetusta suunnitellessaan korostamaan entistä enemmän oppijan kehittymistä opintosisältöjen asemesta.

Myös tarvittavan osaamisen luonne muuttuu. Opiskelun merkitys erillisenä kertainvestointia työnuran alussa heikkenee ja jatkuva oppiminen työssä korostuu. Osaamistarpeissa painottuvat metataidot: kyky omaksua uutta, tunnistaa oleellinen, ajatella kriittisesti ja hallita omaa ajankäyttöään. Yksilöä ei enää nähdä osaamiskertymänä vaan osaavana toimijana, jonka osaamisen arvo syntyy vuorovaikutuksessa.

Koko nykyinen korkeakouluopetuksen malli on rakentunut lausumattomalle oletukselle, että korkeakoulu tarjoaa tutkimukseen perustuvan tieto- ja taitopohjan opiskelijoille, jotka sitten siirtyvät soveltamaan oppimaansa työelämässä. Digiaikana vaadittava jatkuva oppiminen haastaa tämän oletuksen. Vaikka metataidoilla on aina ollut merkittävä rooli korkeakoulutettujen osaamisessa, niiden merkitys korostuu nyt entistä enemmän. Myös vuoropuhelu työelämän kanssa saa uutta merkitystä, kun pohdittavaksi tulee sisältöjen ohella myös eri aloilla tarvittavien metataitojen luonne.

Lähitulevaisuudessa häämöttävään tekoälyyn liittyy räjähdysmäinen muutospotentiaali. Minkään ammatin ei voi enää olettaa säilyvän, joten oman osaamisen arvioinnin, kuvaamisen ja kehittämisen taidosta on tulossa osaamisen pysyvin elementti. Kun maailma muuttuu yhä nopeammin, tulee muutoksessa mukana pysymisen taidosta todellista ydinosaamista.

Dufva, M., Halonen, M., Kari, M., Koivisto, T. & Myllyoja, J. 2016. Miltä näyttää työn tulevaisuus? Tilannekatsaus ja kuusi muutoskulkua. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: VTT. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. Policy brief 19/2016. [Viitattu 13.4.2017]. Saatavana: http://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=14801

Anmari Viljamaa, SeAMK